

SPOLEČNĚ K BEZPEČÍ, O.S.

***COMMUNITY POLICING-
-ROLE ZASTUPITELE***

PRO MAGISTRÁT MĚSTA PLZNĚ

P r a h a 2 0 0 8

Společně k bezpečí

ÚVOD

Následující text vypracovalo Společně k bezpečí o.s. na základě objednávky Magistrátu města Plzně v rámci projektu Bezpečná Plzeň. Text obsahuje doporučení pro zastupitele, jak se podílet na zajišťování bezpečnosti v obci podle zásad community policing v rámci platných právních norem.

COMMUNITY POLICING

Community policing je způsob ochrany lokální komunity (obyvatel obce, města, městské čtvrti apod.) před kriminalitou, který klade důraz na aktivní podíl občanů na zachování bezpečnosti v lokalitě. Postupy, které z community policing vycházejí, jsou založené na spolupráci policie, veřejnosti, samosprávy a místních organizací a institucí, na otevřené, partnerské komunikaci, sdílení společných problémů v oblasti bezpečnosti a hledání a přijímání společných řešení. Všechny tyto postupy jsou zaměřené na předcházení škodám a následkům kriminálního a rizikového chování nebo na předcházení recidivě takového chování.

Základní východiska community policing:

- Kriminalita není pouze věcí úřadů (samosprávy policie), úřady ji nemohou řešit sami. Kriminalitu vnímají jako součást prostředí a systematicky omezují prostor pro její vznik a projevy.
- Výkon samosprávy i státní správy je služba veřejnosti, proto se úředníci i policisté občanů ptají, co od nich očekávají a potřebují.
- Úřady jsou schopné včas rozpoznat veřejné problémy, které mají vazbu na bezpečnostní situaci, a hledat a navrhnout jejich řešení.
- I drobná opatření mají na kriminalitu a pocit bezpečí rozhodující vliv a není dobré je podceňovat.
- Lidé se cítí dobře a bezpečně tam, kde se mohou vzájemně spolehnout jeden na druhého.
- Úřady pomáhají občanům k svépomoci a věci řeší především problémově, nejen případ od případu. Problém se nejlépe řeší tam, kde vzniknul, těmi, kteří mu rozumí a chtějí ho řešit a tehdy, když je ještě zvládnutelný.

PRÁCE VE SKUPINÁCH

Doporučení vycházejí z projektu Bezpečná Plzeň, který předpokládá rozdělení městských obvodů na územní části, ve kterých budou pracovat územní skupiny složené z policisty, strážníka a zastupitele daného městského obvodu. Skupina by měla být zodpovědná za bezpečnostní situaci v lokalitě a řešit záležitosti týkající se bezpečnosti ve svém obvodu. Jak na to?

První schůzka

Na první společné schůzce by si měli policista, strážník a zastupitel vyjasnit, co si od práce v této skupině každý z nich slibuje, co očekává, co by to mohlo přinést skupině a co občanům. Poté je třeba si přesně stanovit:

A) Jaké má každý z nich pravomoci, které se týkají veřejného pořádku a bezpečnosti. Očekávat, že ten druhý přece ví, co mám já dělat, by mohlo záhy přinést nepříjemná nedorozumění, proto je výhodné si toto ujasnit hned zpočátku. Na setkání přijde jeden každý člen skupiny připraven např. podle této struktury:

Co mi zákon a případně i další předpisy jako zastupiteli/strážníkovi/policistovi umožňují/ukládají v oblasti bezpečnosti, prevence kriminality a kontaktu s veřejností?

Proč v této skupině jsem (dobrovolně, příkazem atd.)?

Jak často se budeme setkávat a kde?

Co bude předmětem našich setkání?

Jak si konkrétně představuji naši spolupráci?

Jak si představuji spolupráci s veřejností?

Na tyto otázky odpoví každý z členů ostatním. Soubor otázek je samozřejmě možné rozšířit o další aktuální.

B) Jak vypadá lokalita, ve které budou pracovat. Jak je velká, co jí charakterizuje, jaká jsou její rizika, struktura obyvatel ... Každý má možnost využít dostupné zdroje např. policista použije statistiky trestné činnosti. Zastupitel by měl maximálně využít všech pramenů a údajů, které mu mohou poskytnout úředníci: údaje z komunitního plánování (nezaměstnanost, sociální vyloučení atd.), dotazy a stížnosti od občanů, které na úřad přišly, podívá se na skladbu rizikových faktorů, jaké jsou v lokalitě firmy a co jí to přináší (klady i zápory), jaká zde působí občanská sdružení, spolky apod. Veškeré tyto informace má zastupitel právo vyžadovat od úředníků na základě § 82 zákona o obcích (viz dále).

Každý z členů pracovní skupiny tedy přinese na schůzku obraz o lokalitě z pohledu své kompetence (zastupitel civilní, policista a strážník bezpečnostní a veřejně-pořádkový), a to v takové formě, aby mohl tyto informace poskytnout svým dvěma kolegům i v písemné podobě.

C) Co považují ve své lokalitě a každý z nich ve své kompetenci za největší problém, který je ale současně řešitelný. Tedy něco, co občanům trvale vadí, ale co je skupina společnými silami schopná vyřešit, nebo alespoň zlepšit.

Získávání dalších informací a kontakt s občany

Pro získání dalších, aktuálních údajů, ze kterých bude moci skupina nadále vycházet, je vhodné provést šetření mezi občany v lokalitě. Pro první kontakt s obyvateli lokality může skupiny uspořádat veřejné setkání občanů k problematice bezpečnosti.

V praxi Společně k bezpečí o.s., které obdobná šetření i veřejná setkání organizuje pro obecní/městské úřady i úřady městských částí velkých měst, se osvědčilo obě aktivity *spojit*, a to tak, aby šetření proběhlo cca 1 týden před setkáním. Společně s dotazníkem obdrží občané i pozvánky na setkání, takže vědí, že své otázky a problémy, které do dotazníku uvedou, budou mít možnost posléze diskutovat se zastupitelem, policistou a strážníkem. To je motivuje k vyplnění dotazníku více, než když ho mají jen odevzdat, přičemž nevědí, co se s jejich vyjádřením stane dál. Zároveň je to motivuje se na setkání dostavit.

Otázky, které by měl dotazník obsahovat, se týkají:

- Pocitu bezpečí občanů
- Konkrétních bezpečnostních problémů a jejich příčin
- Konkrétních rizikových míst
- Očekávání, které občan má v souvislosti s působením pracovní skupiny v lokalitě i s působením jejich konkrétních členů (co očekávají od policisty, co od zastupitele, co od strážníka)
- Míry ochoty, kterou občané mají při zapojování se do řešení bezpečnosti v jejich lokalitě
- Názorů občanů na případná opatření, které mají pomoci řešit či zlepšit stávající situaci

Na setkání je pak vhodné v úvodu představit výsledky šetření a následně s občany diskutovat o řešení zmíněných problémů. Podle zkušeností našeho sdružení se tyto problémy v případě obyvatel měst většinou týkají veřejného pořádku: rušení nočního klidu, vandalismus, pobíhající psi, problémové podniky, problémová místa, kde se koncentrují bezdomovci, narkomani, požívání alkoholu na veřejnosti apod. Z problémů vyloženě kriminálních jde obvykle o majetkovou kriminalitu (vykrádání bytů a domů, vloupání do společných prostor domů, vykrádání aut atd.). Občané ale často zmiňují – a skupina by na to měla být připravena – i problémy, které s bezpečností souvisí nepřímo: nepořádek na ulicích, nevyvezené popelnice, nedostatečné nebo poškozené veřejné osvětlení, dopravní bezpečnost – nebezpečné přechody pro chodce atd. I tyto záležitosti by se měli členové skupiny pokusit řešit, protože i ony se týkají bezpečnosti v lokalitě a pro občany jsou důležité.

Osvědčilo se řízení veřejného setkání nezávislým moderátorem, který dokáže dovést diskusi ke konstruktivním závěrům. Ze setkání by měli vyplynout konkrétní problémy, které je třeba řešit a všichni zúčastnění – zastupitel, policista strážník a občané – by měli být schopni říct, jak mohou k řešení těchto problémů přispět tak, aby společně bylo dosaženo hmatatelného a viditelného výsledku. Od závěrů setkání by se pak měly odvíjet i strategie policistů a strážníků: např. tam, kde lidé považují za největší problém volné pobíhání psů se nezaměřovat na špatně parkující auta, a tam, kde se lidé bojí přecházet, protože na těsně u přechodů parkují auta, nekontrolovat majitele psů, ale právě naopak. Setkání je navíc příležitostí, jak může skupina prezentovat sama sebe, své záměry a pracovní plány.

Skupina by se měl pokusit maximálně zapojit občany do zajišťování bezpečnosti v lokalitě. Občané přestali vnímat kriminalitu jako problém, který se jich také týká. Paní stěžující si na opilce ví, že nemá vybíhat ven a v zoufalství, že se nemůže vyspat, začít opilcům energicky domlouvat. Okradený podnikatel ví, že kdyby chytil zloděje s rukou na svém kufříku, tak mu nesmí zpřerážet kosti, protože ochránit ho má přeci policie. A žena, které zloděj v temné ulici vytrhl kabelku ví, že osvětlení ulic je obecní záležitostí. Problém je často v tom, že tam, kde lidí nejvíc potřebují pomoc a intervenci úřadů, tedy ve svém každodenním životě, ji nevidí. A nevidí ani výsledky jejich práce, i když jsou v médiích úspěšně prezentovány.

Pokud se tedy pracovní skupině podaří ukázat a dokázat obyvatelům lokality, že jsou schopni udělat něco s problémy, které je trápí, budou pak lidé ochotnější s nimi spolupracovat. Tato spolupráce a aktivita občanů nese ovoce dobré zejména pro policejní práci – lidé jsou nakloněni tomu pomoci policii dopadnout pachatele, poskytnout důležité indicie atd. Pokud si budou občané také více všimnat podezřelých skutečností ve svém okolí a zároveň více chránit sebe i svůj majetek, je to jedno z opatření napomáhající snižování trestné činnosti v lokalitě.

Spolupráci s občany je nejvhodnější udržovat prostřednictvím kontaktů s osobami, které chtějí být aktivní, přijdou na setkání, obracejí se na zastupitele, policisty, strážníky. Je samozřejmě možné uvažovat o dobrovolnické službě občanů v oblasti bezpečnosti, kterou může skupina iniciovat, pokud zaznamená zájem ze strany občanů. Zapojení občanů do zajištění bezpečí v obci nebo jejich spolupráce s policií však není nic převratného, neobvyklého a ani nového, a to ani ve světě ani v tuzemském institucionálním prostředí v období po roce 1989. V České republice šlo kupříkladu o asistování dětem při přecházení vozovky cestou do školy a odpoledne domů. Namísto policistů stál u přechodu dobrovolník, kterého obec touto činností zcela v souladu s platným silničním zákonem pověřila a policie náležitě instruovala. Měl na sobě reflexní vestu, v ruce stavěcí terčík a vykonával totéž, co policista: zastavoval auta, aby děti mohly přejít silnici. Policisté mohli v tu samou chvíli vykonávat obchůzkovou činnost ve svém „rajónu“, protože tak se to jevílo občanům daného města smysluplnější a tak se na tom s policií dohodli. Dalším příkladem může být zabezpečení majetku v chatových oblastech nebo městských čtvrtích se zástavbou rodinných domků. Ty se stávají předmětem zájmu zlodějů v obdobích, kdy jejich majitelé nejsou delší dobu přítomni, ale policejní hlídky nemohou zajistit nepřetržitou ostrahu všech takovýchto míst. Lidé z těchto čtvrtí či osad, mají-li zájem, mohou obchůzky, po dohodě s ostatními majiteli nemovitostí a s policií, zabezpečit sami. Během nich kontrolují, jestli je dům dobře zabezpečený a v případě nějakého problému telefonem upozorní majitele objektu nebo zavolají policii. Jestliže někdo z řad majitelů nemá o tuto službu zájem, tak se mu jí nedostane, kdo naopak zájem má, může službu využít. Důležité u všech těchto typů služeb je, že nikdo na nikoho nedonáší, nikoho nešpehuje, neudává, nešikanuje. Spolupracují jen ti, kteří chtějí a týká se to zase jen těch, kteří mají zájem: rodiče se bojí o své děti, majitelé domků o své majetky, a tak podniknou něco pro to, aby se nemuseli jen bát.

V případě zájmu o realizaci obdobného projektu lze podrobnosti konzultovat s naším občanským sdružením.

Další práce skupiny

Při své další práci se skupina soustředí na řešení problémů, které vplynuly z veřejného setkání. Zároveň je užitečné podniknout tyto kroky:

- otevřít si internetovou poradnu-stěžovnu, kam budou směřovat dotazy a náměty občanů. Může vybírat jen jeden člen skupiny, nebo pokaždé někdo jiný. Ten, kdo vzkazy vybere, je roztřídí a každý řeší část, kterou má ve své kompetenci. Posléze vypracují odpověď a odešlou ji podepsanou společně. Tím je zajištěno, že jsou členové skupiny vzájemně nepřetržitě informováni o tom, co dělají ostatní a jak řešení problémů pokračuje.
- setkávat se k kolegy z ostatních pracovních skupin ve městě, vyměňovat si informace, čímž se propojí spolupráce v celé Plzni
- průběžně informovat občany o tom, jak pokračuje práce skupiny, jaké jsou její výsledky atd. Ideální je forma letáku (stačí informace natisknout na A4), které členové skupiny např. roznesou do schránek v době, kdy se v lokalitě tak jako tak pohybují (např. policista či strážník na obchůzce). Občané jistě ocení, pokud se v pravidelných intervalech, např. čtvrt nebo půl roku, s nimi bude skupina setkávat. Není třeba očekávat, že při čtvrtletních setkáních bude účast několika desítek osob, ale i několik lidí, kteří na setkání přijdou, může o výsledcích práce skupiny hovořit s ostatními obyvateli lokality.
- pokud se na tom skupina dohodne, lze vykonávat společně příležitostné obchůzky policisty, strážníka i zastupitele

ROLE ZASTUPITELE

Úloha zastupitele ve vztahu k občanům vyplývá už z názvu jeho funkce – zastupovat zájmy veřejnosti, hájit je a prosazovat. Jak se zastupitel dozví, co je zájmem veřejnosti a jak s veřejností udržovat kontakt, je popsáno výše. Jeho úloha ve skupině může být např. takováto:

- zastupitel může být prostředníkem mezi občanem a ostatními členy skupiny (Policíi ČR a městskou policií). U něj by se měly soustředit poznatky od občanů, jejich náměty, stížnosti v dané lokalitě, a on by je měl přeposílat těm, kterým patří a chtít od nich vyjádření. Nebude v roli pošťáka, ale je to tak pro něj užitečné, protože jen tak bude mít komplexní přehled. Informace může dostávat do e-mailové schránky, telefonicky, v úředních hodinách pro veřejnost, při kontaktu s občany v lokalitě (na setkáních, při pohybu v lokalitě, pokud se bude pohybovat v terénu společně s policistou a strážníkem atd.)
- může být (a měl by být) prostředníkem mezi občany a úředníky úřadu městské části
- podněty může přenášet oběma směry – tedy jak od občanů k policistovi/strážníkovi/úředníkovi, tak naopak.

PŘÁVNÍ RÁMEC

Do této části jsme zařadili zákonné normy, které se týkají spolupráce policie s obcí a s občany a obcí s občany.

Zákon č. 273/2008 o Policii ČR

Hlava IV SPOLUPRÁCE A DALŠÍ VZTAHY POLICIE

Spolupráce

§14 Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníky a fyzickými osobami

§15 V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje orgány a osoby uvedené v §14 na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak.

§16 Spolupráce s obcemi

(1) Útvar policie určený policejním prezidentem může uzavřít písemnou koordinační dohodu s obcí nebo městskou částí hlavního města Prahy za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

(2) Místně příslušné krajské ředitelství může uzavřít písemnou koordinační dohodu s hlavním městem Prahou za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

(3) koordinační dohoda obsahuje zejména

a) formy a nástroje nepřetržité koordinace obce a útvaru policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v obci,

b) úkoly obce a útvaru policie v oblasti předcházení protiprávním jednáním porušujícím veřejný pořádek v obci,

c) úkoly obce a útvaru policie při porušení veřejného pořádku v obci,

d) podíl obce a útvaru policie na zajištění plnění úkolů podle písmen b) a c),

e) formy a nástroje hodnocení plnění úkolů podle písmen b) a c) a odstraňování případných zjištěných nedostatků,

f) dobu, na kterou je uzavírána,

g) poskytování finančních prostředků.

§17 Spolupráce s ostatními právníky a fyzickými osobami

Policie spolupracuje s právníky a fyzickými osobami

a) vykonávajícími činností v oblasti

1. prevence kriminality a sociálně patologických jevů,

2. vzdělávacích aktivit na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti,
3. poskytování podpory, péče a pomoci obětem trestných činů,
4. zmírňování následků trestných činů nebo
5. prevence a řešení následků krizových situací a mimořádných událostí na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti,

b) pracujícími s pachateli trestných činů a osobami se sociálně patologickým nebo obdobným rizikovým způsobem chování, nebo

c) vykonávajícími jinou činnost ve prospěch zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

§82

Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo

- a) předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání,
- b) vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila; písemnou odpověď musí obdržet do 30 dnů,
- c) požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce; informace musí být poskytnuta nejpozději do 30 dnů.

§83

(1) Člen zastupitelstva obce je povinen zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce, popřípadě zasedání jiných orgánů obce, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, hájit zájmy občanů obce a jednat a vystupovat tak, aby nebyl ohrožena vážnost jeho funkce.

Kontakt na Společně k bezpečí o.s.:

Holandská 2437
272 01 Kladno 1
Tel. +420 774 709 773, +420 723 216 414

e-mail: info@spolecnekbezpeci.cz
www.spolecnekbezpeci.cz
www.community-policing.cz

© Michaela Veselá, Kateřina Pospíšilová, 2008